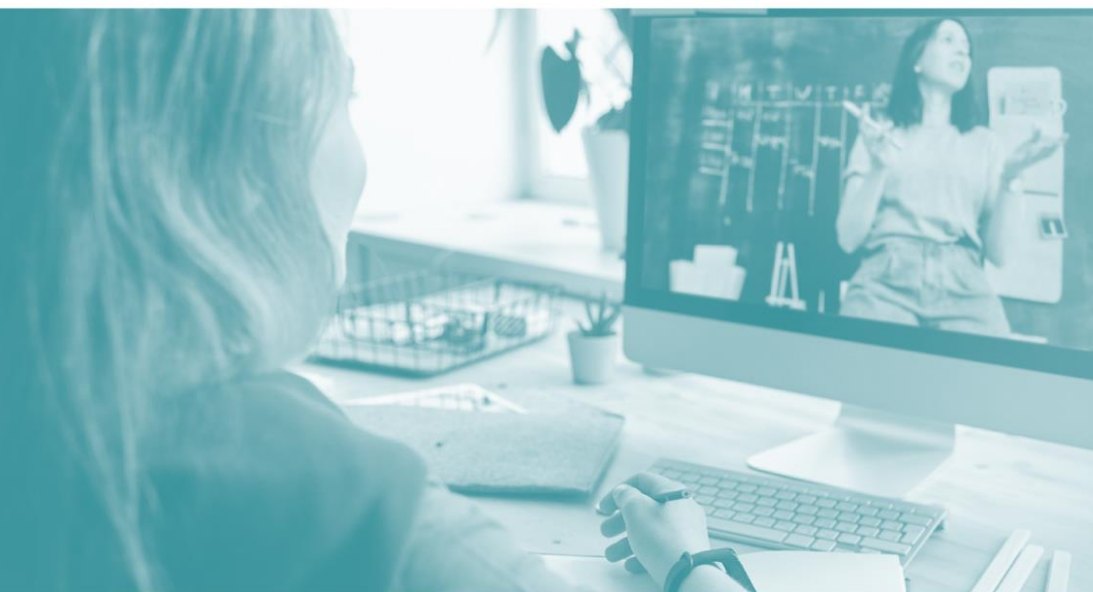

METODICKÉ DOPORUČENÍ PRO VZDĚLÁVÁNÍ DISTANČNÍM ZPŮSOBEM

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Praha, 23. 9. 2020

Obsah

1. Legislativní rámec	3
1.1. Kdy škola musí začít povinně vzdělávat distančním způsobem.....	3
1.2. Kdy škola nemá povinnost vzdělávat distančním způsobem	3
1.3. Jakou povinnost má dítě/žák/student.....	4
1.4. Jak upravit školní řád	5
1.5. Jak zapisovat do třídní knihy.....	5
1.6. Stravování.....	6
2. Personální podmínky	6
3. Organizace výuky při omezení přítomnosti ve školách	7
3.1. Prezenční výuka	7
3.2. Smíšená výuka	7
3.3. Distanční výuka.....	8
4. Formy vzdělávání distančním způsobem	8
4.1. On-line výuka	8
4.2. Off-line výuka.....	9
4.3. Konzultace	10
4.4. Obecná doporučení k distančnímu způsobu vzdělávání	10
4.5. Doporučení pro mateřské školy.....	11
4.6. Doporučení pro 1. st. ZŠ	11
4.7. Doporučení pro 2. st. ZŠ a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií a konzervatoří	12
4.8. Doporučení pro SŠ, konzervatoře a VOŠ	13
4.9. Doporučení pro ZUŠ.....	13
5. Vzdělávání dětí/žáků/studentů se speciálními vzdělávacími potřebami	15
6. Jak zapojit všechny.....	16
7. Způsoby a pravidla hodnocení	17
8. Naplňování RVP a ŠVP	18
8.1. Praktické vyučování ve středních odborných školách	18
8.2. Interní evidence změn	19
9. Materiálně-technické vybavení a softwarové nástroje	20
9.1. Základní doporučení pro realizaci on-line výuky	20
9.2. Jednotná komunikační platforma.....	20
10. Komunikace s rodiči (nejenom) při vzdělávání distančním způsobem.....	21
11. Monitorování, vyhodnocování, přizpůsobování.....	22
12. Důležité odkazy.....	23

Tento metodický materiál je určený školám, na které se vztahuje povinnost distančního způsobu vzdělávání za podmínek stanovených v § 184 a zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (*školský zákon*).

Metodika shrnuje právní, organizační a pedagogické prvky distančního způsobu vzdělávání. Povinnost vzdělávat distančním způsobem přináší pro všechny školy velkou výzvu. Zkušenosti nasbírané v jarním období epidemie však tvoří solidní základ, na kterém lze stavět v případě, že se zákaz osobní přítomnosti dětí ve školách bude opakovat. Tento manuál má pomoci školám při nastavování pravidel distanční výuky. Vzdělávání distančním způsobem nemůže zcela nahradit běžnou výuku se všemi jejími aspekty, včetně socializační role. Přes možné těžkosti při jejím zavádění a realizaci **má distanční výuka potenciál pro rozvoj klíčových kompetencí, digitální gramotnosti, rozvoj inovativních metod či posilování role formativní zpětné vazby v procesu učení.**

Vzdělávání na dálku v období uzavření škol na jaře 2020 potvrdilo, že distanční formy výuky mohou být velmi funkční a přínosné i jako doplněk výuky prezenční. Proto lze školám doporučit, aby se v rámci svých možností pokusily **využívat prvky distančního vzdělávání s podporou digitálních technologií i během vzdělávání ve standardních podmínkách.** Školy mohou navázat na své pozitivní zkušenosti z období vzdělávání na dálku, využít příznivé dopady na vzdělávání dětí/žáků/studentů a podpořit zvýšení digitalizace českého vzdělávacího prostředí. Podstatným efektem bude také to, že učitelé i děti/žáci/studenti budou lépe připraveni na případný nucený přechod na vzdělávání distančním způsobem.

- **Informativní části** (označené piktogramem **I**) – v těchto pasážích MŠMT informuje o některých zásadních skutečnostech, odkazuje na jiné zdroje informací, stanoviska jiných správních úřadů apod.
- **Doporučující části** (označené piktogramem **D**) – v těchto pasážích MŠMT metodicky podporuje školy
- **Závazné části** (označené piktogramem **S**) – v těchto pasážích MŠMT poskytuje informace o souvisejících závazných pravidlech vycházejících z platných právních předpisů, které v dané souvislosti považuje MŠMT za stěžejní.

1. LEGISLATIVNÍ RÁMEC

§ Po zcela nových zkušenostech ze situace v druhém pololetí školního roku 2019/2020 byla ve školském zákoně novelou vyhlášenou pod č. 349/2020 Sb. s účinností ode dne 25. 8. 2020 stanovena pravidla pro vzdělávání distančním způsobem v některých mimořádných situacích uzavření škol či zákazu přítomnosti dětí, žáků nebo studentů ve školách. Zákonem je nyní nově stanovena

- povinnost školy ve vymezených mimořádných situacích zajistit vzdělávání distančním způsobem** pro děti, pro které je předškolní vzdělávání povinné, žáky a studenty a zároveň
- je stanovena povinnost dětí, žáků nebo studentů se tímto způsobem vzdělávat** (s výjimkou žáků základních uměleckých škol a jazykových škol s právem státní jazykové zkoušky).

1.1. Kdy škola musí začít povinně vzdělávat distančním způsobem

§ Pokud z důvodu

- **krizových opatření** vyhlášených po dobu trvání krizového stavu podle krizového zákona, z důvodu nařízení **mimořádného opatření**, například mimořádného opatření Ministerstva zdravotnictví nebo krajské hygienické stanice podle zákona o ochraně veřejného zdraví

- nebo z důvodu **nařízení karantény**

není možná osobní přítomnost většiny (*více než 50 %*) dětí, žáků nebo studentů z nejméně jedné třídy, studijní skupiny nebo oddělení nebo kursu ve škole, **musí škola vzdělávat dotčené děti/žáky/studenty distančním způsobem**.

Povinnost distančně vzdělávat má ve vymezených situacích mateřská škola ve vztahu k dětem, pro které je předškolní vzdělávání povinné, dále základní škola, střední škola, konzervatoř, vyšší odborná škola, základní umělecká škola a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky.

§ V případě **mateřských škol** povinné vzdělávání distančním způsobem pro děti, pro které je **předškolní vzdělávání povinné**, začíná v případě, pokud není možná osobní přítomnost většiny dětí, pro které je předškolní vzdělávání povinné

- z celé mateřské školy,
- z odloučeného pracoviště, nebo
- z nejméně jedné třídy, pokud se v ní vzdělávají pouze tyto děti.

Postačí naplnění jedné z těchto tří podmínek.

§ Za splnění předpokladů pro zahájení výuky distančním způsobem má škola povinnost u těchto dětí, žáků a studentů pokračovat ve vzdělávání distančním způsobem (*k formám vzdělávání distančním způsobem viz dále*). Vzdělávání distančním způsobem škola uskutečňuje podle příslušného rámcového vzdělávacího programu a školního vzdělávacího programu **v míře odpovídající okolnostem**. Není tedy povinností je naplnit beze zbytku.

1.2. Kdy škola nemá povinnost vzdělávat distančním způsobem

§ Škola tedy nemá povinnost distančně vzdělávat v případě, že nejsou naplněna ustanovení bodu 1.1, tedy například:

- pokud ředitel školy vyhlásí „**ředitelské volno**“,
- pokud MŠMT škole schválí **změnu v organizaci školního roku**,
- v případě MŠ, pokud **ředitel školy rozhodne o omezení nebo přerušení provozu**

a vzhledem k výše uvedeným pravidlům dále také zejména, pokud

- je dětem/žákům/studentům nařízena karanténa, ale **nejde o většinu třídy**, a to i v případě, kdy se v jiných třídách té samé školy vzdělávání distančním způsobem poskytuje,
- jsou děti/žáci/studenti **nepřítomni z jiného důvodu** (*např. nemoc*).

Děti, žáci a studenti, kterým není omezena osobní přítomnost ve škole, se nadále vzdělávají prezenčním způsobem.

D Doporučuje se však, pokud to organizační možnosti školy dovolí, poskytovat ve škole nepřítomným dětem/žákům/studentům **studijní podporu na dálku**, např. formou zasílání materiálů, úkolů či výukových plánů na dané období. Děti/žáci/studenti se zapojují na bázi dobrovolnosti a s ohledem na své individuální podmínky.

1.3. Jakou povinnost má dítě/žák/student

§ Děti, žáci a studenti jsou povinni se vzdělávat distančním způsobem ve vymezených případech. Povinnost nemají žáci základní umělecké školy a jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky. Tito se do distančního způsobu vzdělávání zapojují na základě dobrovolnosti. Způsob poskytování a hodnocení vzdělávání na dálku přizpůsobí škola podmínkám dítěte, žáka nebo studenta pro toto vzdělávání (*zázemí, materiální podmínky, speciální vzdělávací potřeby, zdravotní stav atp.*).

1.4. Jak upravit školní řád

D Školní řád by měl reflektovat odlišnosti a specifika vzdělávání distančním způsobem. Podle konkrétních podmínek školy a platného znění školního řádu je třeba vyhodnotit, zda je potřebné doplnit informace a upravit především oblasti týkající se:

- **způsobu komunikace** s dětmi, žáky, jejich zákonnými zástupci a zletilými žáky a studenty, zejména vymezení konkrétní jednotné platformy a způsobu komunikace (viz níže, [kap. 10 Komunikace se zákonnými zástupci \(nejenom\) při vzdělávání distančním způsobem](#)),
- **způsobu stanovování pravidel a organizace** vzdělávání distančním způsobem v konkrétních podmínkách školy – např. uvést a případně blíže specifikovat školou přednostně využívané způsoby distanční výuky on-line (*synchronní, asynchronní*) i off-line, možnosti a podmínky školy k zapůjčení potřebné ICT techniky pro žáky v případě potřeby, pravidla při předávání materiálů mezi školou a žáky při off-line výuce, rámcová pravidla pro časové rozvržení výuky (*jak v případě distanční výuky celé třídy, tak kombinace distanční výuky pro část třídy a prezenční výuky pro druhou část třídy*) atp.
- **omlouvání neúčasti** na distančním způsobu vzdělávání, pokud znění pravidel pro omlouvání není vhodné pro situace, které mohou vznikat při distančním způsobu vzdělávání (viz níže, [kap. 1.5 Jak zapisovat do třídní knihy](#))
- **hodnocení výsledků** vzdělávání, aby byly uvedeny školou preferované a využívané způsoby hodnocení při distanční výuce – slovní hodnocení s formativní zpětnou vazbou, sebehodnocení žáků, zapojení zákonných zástupců v procesu hodnocení atd., jejich základní pravidla a zásady (viz níže, [kap. 7 Způsoby a pravidla hodnocení](#))

1.5. Jak zapisovat do třídní knihy

D Školy používají pro vedení třídní knihy různé elektronické systémy nebo ji vedou pouze v listinné podobě. Nelze tedy stanovit jednotný postup pro „vedení třídní knihy“ pro všechny školy. Zkušenosti posledních měsíců však ukazují, že elektronické třídní knihy poskytují řadu výhod (*flexibilita, možnost vzdáleného přístupu, neustálý přehled vedení školy o průběžné evidenci atd.*) a významně snižují administrativní zátěž školy. Zásadou pro vedení třídní knihy je, aby z jejího obsahu, ať už v elektronické nebo listinné podobě, bylo zřejmé, kdy přešla výuka na vzdělávání distančním způsobem a případně kterých dětí/žáků/studentů se týká – zejména v případě „smíšené výuky“. Dále se do třídní knihy zapisuje obdobným způsobem jako např. v případě projektového dne/výuky, včetně evidence absence. Pokud část třídy, která se vzdělává distančním způsobem, pracuje na jiném zadání než část třídy, která chodí do školy, zaznamenejte odlišnosti do třídní knihy. Případná absence dětí/žáků/studentů (*počet hodin*) při smíšené výuce se zapisuje v rozsahu dle standardního rozvrhu. Pro potřeby zápisu distanční výuky celé třídy/skupiny, která neodpovídá běžnému rozvrhu v plném rozsahu, je možné příslušný počet týdenních hodin rovnoměrně rozložit do jednotlivých všedních dnů v pravidelných blocích (*např. vzdělávání distančním způsobem po-pá 8,00-12,35*). To platí i tehdy, pokud vzdělávání nespočívá nutně v synchronní výuce a děti/žáci/studenti pracují na svých úkolech individuálně, v čase, který si zvolí.

§ Absenci při distanční výuce je tedy nutné posuzovat podle zapojení do vzdělávání a výstupů, nikoli podle doby vzdělávacích aktivit. Např. při asynchronní či off-line výuce nezáleží, v jaké denní době a jak rychle žák/student pracuje, nýbrž zda odevzdává úkoly či výstupy své práce ve stanoveném termínu nebo prokazuje snahu o plnění pokynů. Při synchronní výuce je nepřipojení se k on-line přenosu považováno za absenci, pokud s dítětem/žákem či jeho zákonným zástupce nebo se studentem nebyl individuálně dohodnut jiný způsob zapojení. Omluvená absence nemůže být důvodem ke sníženímu stupni hodnocení. Pro omlouvání absencí v obecné rovině platí to stejné, co pro prezenční vzdělávání. Školský zákon stanoví základní rámec – povinnost omlouvání do 3 kalendářních dnů po začátku absence (*nebo 3 dnů po výzvě u MŠ*) a přikazuje, že podrobnosti upraví školní řád.¹

¹ Viz MŠ: § 34a odst. 4, ZŠ: § 50 odst. 1, SŠ: § 67 odst. 1 a 3 školského zákona.

D Školám je doporučeno využívat pro evidenci absencí a dokládání důvodů neúčasti příslušné moduly školních informačních systémů, popřípadě umožnit omlouvání absencí jinou elektronickou formou. Výdej obědů v jednorázovém obalu či jídlonosiči musí být v takovém případě organizován tak, aby respektoval všechna platná epidemiologická nařízení (*tzn. vyzvedávání obědů osobou, které nebyla nařízena karanténa ani zakázána přítomnost ve škole, případně bezkontaktní výdej z okna atp.*), dle možností a podmínek zařízení školního stravování.

1.6. Stravování

I Nebude-li provoz školní jídelny (*příp. výdejny*) přerušen, školní jídelna umožní odběr obědů v rámci školního stravování (*za dotovanou cenu*) i dětem/žákům/studentům, kteří se povinně vzdělávají distančním způsobem. Děti/žáci/studenti pak mají možnost podle svých aktuálních podmínek oběd odebrat.

2. PERSONÁLNÍ PODMÍNKY

I O konkrétním způsobu organizace výuky (*prezenční, distanční, „smíšené“*) rozhoduje ředitel školy s ohledem na právní předpisy a aktuální možnosti a podmínky školy.

§ Obecně platí, že všichni zaměstnanci musí plnit své pracovní povinnosti vyplývající z organizace distanční výuky stanovené ředitelem školy. Pedagogický pracovník je povinen být na pracovišti zaměstnavatele v době stanovené rozvrhem své přímé pedagogické činnosti (*dle § 22 a zákona o pedagogických pracovnících*), *současně ale není vyloučena obecně zakotvená možnost (dle § 2 zákoníku práce) dohodnout se v případě distančního způsobu vzdělávání na jiném místě výkonu práce* – odlišném od pracoviště zaměstnavatele. Tato možnost dohodnout se na místě výkonu práce odlišném od pracoviště zaměstnavatele je **i u učitelů, jimž byla nařízena karanténa**, nebrání-li tomu zdravotní stav zaměstnance a jsou-li dodržena všechna stanovená omezení. V takovém případě je možné odmítnout vypsání potvrzení o „pracovní neschopnosti“ ošetřujícím lékařem, lékaře informovat o shodě zájmu zaměstnance se zaměstnavatelem na pokračování výkonu práce za podmínek karantény, tedy typicky z domova.² Pedagogický pracovník je v tomto režimu hmotně zabezpečen platem (*mzdou*) za vykonanou práci, protože učitelé budou větší měrou konat práce související s PPČ a jejich pracovní doba 40 hod. týdně se nemění.

§ **Rozvrh přímé pedagogické činnosti (PPČ)** pedagogických pracovníků určuje ředitel a ten tento rozvrh může měnit. Změna v rozvrhu musí být oznámena předem, zpravidla v předstihu 3 dnů. Pokud není vzhledem k situaci možné oznámit změnu s předstihem, je o ní pedagogický pracovník informován v nejkratším možném termínu.

§ V důsledku přechodu na vzdělávání distančním způsobem se může stát, že ředitel nebude moci přidělit „**předepsaný počet**“ hodin PPČ podle nařízení vlády č. 75/2005 Sb. Pedagogickým pracovníkům se však **plat** **nekrátí**.

² Pokud zaměstnanec nebude uplatňovat nárok na nemocenskou, **vystaví ošetřující lékař potvrzení o nařízení karantény na tiskopise Ministerstva zdravotnictví**, nikoli na tiskopise ČSSZ. I pokud vystaví ošetřující lékař nařízení karantény na tiskopise ČSSZ a zaměstnanec bude pracovat z domova, je tato situace řešitelná – zaměstnavatel oznámí ČSSZ, ve které dny zaměstnanec pracoval (*povinnost oznámit rozhodné skutečnosti pro výplatu dávky*) a za tyto dny dávka nebude vyplacena.

3. ORGANIZACE VÝUKY PŘI OMEZENÍ PŘÍTOMNOSTI VE ŠKOLÁCH

I V případě, že je nařízením karantény nebo mimořádnými opatřeními krajské hygienické stanice nebo opatřeními Ministerstva zdravotnictví znemožněna osobní přítomnost dětí/žáků/studentů ve škole, pak mohou nastat následující situace:

3.1. Prezenční výuka

- §** V případě, že se opatření či karanténa týká pouze omezeného počtu dětí/žáků/studentů, který **nepřekročí více jak 50 % účastníků** konkrétní třídy, oddělení či studijní skupiny, škola nemá povinnost poskytovat vzdělávání distančním způsobem a postupuje obdobně jako v běžné situaci, kdy děti/žáci/studenti nejsou přítomni ve škole, např. z důvodu nemoci. Prezenční výuka probíhá běžným způsobem.
- D** Doporučuje se však, pokud to organizační možnosti školy dovolí, poskytovat ve škole nepřítomným dětem/žákům/studentům **studijní podporu na dálku**, např. formou zasílání materiálů, úkolů či výukových plánů na dané období. Děti/žáci/studenti se zapojují na bázi dobrovolnosti a s ohledem na své individuální podmínky.
- D** Při prezenční výuce je vhodné, pokud to lze, zařazovat vzdělávací **aktivity pořádané venku** – na školní zahradě, hřišti, parku a okolí školy, kde nedochází ke kumulování více osob. Zde lze realizovat nejen projektovou výuku a činnosti v rámci výchovných předmětů, ale i některé běžné rozvrhové hodiny. Tato praxe významně snižuje epidemiologická rizika, zlepšuje celkovou zdravotní kondici, koncentraci a přispívá k well-beingu dětí/žáků/studentů i učitelů.
- D** V rámci prezenční výuky je vhodné aktivně **využívat zvolenou komunikační platformu a další digitální nástroje**, aby si všichni měli možnost osvojit práci s nimi a předešlo se komplikacím při přechodu na vzdělávání distančním způsobem. Ze stejného důvodu je vhodné **zařazovat metody vzdělávání rozvíjející samostatnost** dětí/žáků/studentů, jejich studijní autonomii, skupinovou spolupráci, ale i schopnost rozvrhnout a zorganizovat si práci, stejně jako relaxovat a aktivně trávit volný čas.

3.2. Smíšená výuka

- §** V případě, že se zákaz osobní přítomnosti ve škole (*onemocnění či karanténa*) týká **více než 50 %** dětí/žáků/studentů konkrétní třídy, studijní skupiny či oddělení (*dále jen „třídy“*), je škola povinna **distančním způsobem** vzdělávat děti/žáky/studenty, kterým je zakázána osobní účast na prezenční výuce. Ostatní děti/žáci/studenti pokračují v **prezenčním vzdělávání**. V uvedených třídách probíhá tzv. „smíšená výuka“, někdy nazývaná též „hybridní“ (*pro jednu skupinu prezenční, pro druhou distanční výuka*). O způsobu organizace „smíšené výuky“ rozhoduje ředitel školy s ohledem na konkrétní aktuální možnosti a podmínky školy a dětí/žáků/studentů.
- D** **Způsob realizace smíšené výuky** bude záviset na podmínkách školy. Smíšenou výuku nelze vždy zajistit pouhým vysíláním prezenční výuky pro nepřítomné žáky, protože prezenční a distanční výuka se v mnohém liší (*například způsoby řízení aktivit jednotlivých žáků/studentů ve třídě a online, délka výukové jednotky v distančním a v prezenčním režimu pro zejména žáky na prvním stupni atd.*). Tam, kde to personální kapacity dovolí, je možné organizovat smíšenou výuku např. ve spolupráci s vychovatelem, asistentem pedagoga atd. Tito další pedagogičtí pracovníci mohou učiteli pomáhat při realizaci výuky, plní jeho pokyny, vykonávají dohled, poskytují dětem/žákům/studentům pomoc prvního kroku atp. A to buď formou účasti na prezenční výuce nebo zapojením do on-line výuky. Pokud krajská hygienická stanice vyhodnotí, že menší část třídy nebyla v rizikovém kontaktu a může se dále bez rizika šíření nákazy účastnit prezenční výuky, je možné tyto děti/žáky/studenty z organizačních důvodů zařadit do jiných tříd, u kterých probíhá prezenční výuka.
- D** Smíšená výuka může probíhat například následovně: na začátku vyučovacího bloku se uskuteční společné on-line zahájení pro žáky/studenty ve škole i doma, v rámci on-line přenosu může proběhnout uvedení do

tématu, základní výklad, prezentace i názorné příklady. Následně se žáci/studenti, kteří se vzdělávají na dálku, věnují samostatné či skupinové práci, učitel pracuje prezenčně se skupinou ve třídě. V průběhu dne se skupiny takto mohou i opakovaně vystřídat, žáci/studenti ve třídě pracují samostatně a učitel se věnuje druhé skupině v on-line prostředí. V takovém případě velmi pomůže, pokud je k dispozici další pedagogický pracovník (*např. vychovatel či asistent*), s kterým žáci či studenti mohou průběh své samostatné či skupinové práce konzultovat. Na závěr bloku je vhodné opět uskutečnit společné on-line setkání se společným zhodnocením aktivit a práce. Pro tento způsob smíšené výuky může být výhodné upravit rozvrh tak, aby se prioritní vzdělávací oblasti spojily do tematických bloků a střídání odlišných předmětů po 45 minutách nekomplikovalo organizaci smíšené výuky. Pro část třídy vzdělávanou na dálku bude prioritou zařazování českého a cizího jazyka, matematiky, přírodovědných a společensko-vědních témat a „výchovy“ budou řešeny formou tipů a inspirace pro volnočasové aktivity. Ve středních a vyšších odborných školách je možné zapojit do výuky odborných předmětů také např. učitele odborného výcviku nebo praktické přípravy.

3.3. Distanční výuka

§ Pokud jsou splněny podmínky dle § 184 a školského zákona a zákaz osobní přítomnosti platí pro minimálně jednu celou třídu, probíhá v této třídě distanční výuka. Ostatní třídy se vzdělávají dále prezenčním způsobem ve standardním režimu. Pokud je zakázána přítomnost všech dětí/žáků/studentů školy, přechází na distanční výuku celá škola.

4. FORMY VZDĚLÁVÁNÍ DISTANČNÍM ZPŮSOBEM

I Vzdělávání distančním způsobem může probíhat **formou on-line či off-line výuky**, jak je popsáno níže. Škola vždy přizpůsobí distanční výuku jak individuálním podmínkám jednotlivých dětí/žáků/studentů, tak také personálním a technickým možnostem školy. O konkrétních vnitřních pravidlech organizace výuky (*smíšené, distanční a prezenční*) ve škole rozhoduje ředitel školy s ohledem na aktuální možnosti a podmínky školy.

4.1. On-line výuka

I Pojmem on-line výuka je obecně označován takový způsob vzdělávání na dálku, který probíhá zpravidla prostřednictvím internetu a je podporován nejrůznějšími digitálními technologiemi a softwarovými nástroji. Rozlišujeme synchronní a asynchronní on-line výuku.

I Při **synchronní výuce** je učitel propojen s dětmi/žáky/studenty zpravidla prostřednictvím nějaké komunikační platformy³ v reálném (*stejném*) čase. Skupina **ve stejný čas na stejném virtuálním místě** pracuje na stejném/podobném úkolu.

D Častou formou této výuky je např. realizace on-line hodin pomocí videokonferenčních nástrojů dle předem stanoveného rozvrhu. Výhodou je, že má učitel přehled o průběhu vzdělávání, které je jednotné, časově vymezené a je podporováno přímou interakcí učitele a dětí/žáků/studentů. Setkávání ve virtuálním prostoru může pomoci účastníkům při překonávání obtíží způsobených sociální izolací a podpořit motivaci k učení. Tento způsob však také klade nároky na technické vybavení účastníků, na kvalitu internetového připojení a v neposlední řadě na časovou flexibilitu dětí/žáků/studentů a jejich rodin (*sdílení počítače ve stanovenou dobu atp.*). Při synchronní on-line výuce je náročnější individualizace vzdělávání a přizpůsobování obsahu, způsobu i tempa konkrétním účastníkům. Trvá-li synchronní on-line výuka delší časový úsek, v závislosti na věku účastníků klesá schopnost udržení pozornosti a může se projevit negativní vliv i na zdraví dítěte/žáka/studenta (*dlouhodobá práce s počítačem v nevhodné poloze, sledování monitoru*). Proto **není vhodné synchronně**

³ Více viz kapitola 9.2 Jednotná komunikační platforma.

realizovat kompletní rozvrh hodin, jak je nastaven pro prezenční výuku. Při stanovování rozsahu výuky na dálku je třeba respektovat volný čas a jiné aktivity dětí/žáků/studentů.

I Při asynchronní výuce děti/žáci/studenti pracují **v jimi zvoleném čase vlastním tempem** na jim zadaných úkolech a společně se v on-line prostoru nepotkávají. Využívány pro tento druh práce mohou být nejrůznější platformy, portály, aplikace atp., a to jak k samotnému vzdělávání, tak i k zadávání úkolů a poskytování zpětné vazby.

D V praxi může být asynchronní on-line výuka realizována např. tak, že učitel posílá zadání samostatné či skupinové práce prostřednictvím určeného komunikačního nástroje (*školní informační systém⁴, systém pro řízení výuky /LMS/⁵, e-mail apod.*). Účastníci na zadaných úkolech pracují dle svých časových možností a domluveným způsobem ve stanoveném termínu vypracované zadání odevzdávají. Zadávání může probíhat každý den, ale také např. na týden dopředu. V průběhu plnění úkolů je vhodné, aby byl učitel k dispozici pro konzultace a individuální studijní podporu. Asynchronní on-line výuka umožňuje velkou míru individualizace, je vhodná tam, kde není možné zabezpečit všem účastníkům stejné podmínky. Dále je vhodné její využívání při ověřování získaných kompetencí ve středních školách, např. v odborných předmětech jako je účetnictví, programování apod. Zároveň však klade nároky nejen na zodpovědnost jednotlivých účastníků a jejich kompetence k učení, ale také na časovou flexibilitu učitele. Při tomto způsobu výuky je nutné počítat s větší mírou **individualizované podpory učitele jednotlivým žákům**. Je třeba mít na paměti, že zde má významný vliv i míra poskytované podpory ze strany rodičů a domácí prostředí jako takové, které se u jednotlivých dětí/žáků/studentů mohou velmi různit. Účastníkům při tomto způsobu výuky může chybět sociální kontakt se spolužáky a sdílení. Je třeba myslet na to, že zejména u mladších žáků je potřeba přímé komunikace s učitelem větší než u žáků starších nebo studentů. Pro ty může být naopak důležitější možnost komunikace se spolužáky.

I Je zřejmé, že obě formy on-line výuky, **synchronní i asynchronní, mají své klady i zápory**. Jejich využití se musí řídit konkrétními podmínkami školy i dětí/žáků/studentů. Nejlepšího efektu je dosahováno tam, kde jsou obě formy **vhodně kombinovány**.

Odkaz:

- Porovnání videokonferenčních nástrojů a vzdělávacích aplikací, tabulka vytvořena dobrovolníky: <https://t.ly/aOiv>
- Učíme Nanečisto, Tipy pro asynchronní výuku v přírodovědných předmětech na ZŠ – Daniel Pražák: <http://t.ly/tqhT>

4.2. Off-line výuka

I Pojem off-line výuka je označován takový způsob vzdělávání na dálku, který **neprobíhá přes internet** a k realizaci nepotřebuje ve větší míře digitální technologie. Nejčastěji se jedná o **samostudium** a plnění úkolů z učebnic a učebních materiálů či pracovních listů. Může se také jednat o **plnění praktických úkolů** využívajících přirozené podmínky účastníků v jejich domácím prostředí – kreativní či řemeslné práce, aplikace znalostí a dovedností v praxi, projekty zaměřené na samostatnou práci dítěte/žáka/studenta či na rozvoj kompetencí (*příprava jídla, práce na zahradě, péče o členy rodiny, umělecká tvorba, vytváření portfolia atd.*).

D **Zadávání úkolů** při off-line výuce může probíhat písemně, telefonicky, ve specifických případech i osobně. Výhodou off-line výuky je absence nároku na technické vybavení a digitální kompetence účastníků. Je vhodné **u nejmladších dětí a žáků**, tam, kde **socioekonomické podmínky neumožňují on-line výuku**, a tam, kde **vzhledem ke specifickým potřebám** účastníků je vhodné zaměření **na praktické činnosti**. Off-line výuka

⁴ Školní informační systém (ŠIS) je nástroj pro komplexní správu školní agendy, evidenci žáků, rozvrhy, klasifikaci atd. Mezi nejčastěji využívané ŠIS patří např. Bakaláři, Škola on-line, Edupage, Edookit, iškola atd...

⁵ Systém pro řízení výuky (LMS – Learning Management System) je nástroj pro organizaci a realizaci výuky, komunikaci, sdílení materiálů, obsahů atp.

vyžaduje zvýšené úsilí učitelů při monitorování zapojení všech dětí a žáků a jejich vzdělávacího pokroku, při poskytování studijní podpory a formativní zpětné vazby. Off-line výuka může zároveň sloužit jako prospěšné zpestření on-line výuky.

Odkaz:

- NPI ČR: Jak dnes učit off-line žáky: <http://t.ly/fdrk>
- ČOSIV, Co můžeme udělat pro děti, které jsou off-line?: <https://t.ly/aMZZ>

4.3. Konzultace

D Ať již probíhá distanční způsob vzdělávání on-line nebo off-line, za všech okolností je třeba, aby učitel monitoroval zapojování jednotlivých účastníků a poskytoval jim individuální konzultace a studijní podporu. **Cílem je, aby nikdo nezůstal mimo systém a každý pracoval přiměřeně svým možnostem a podmínkám.** Konzultace je třeba nabízet v takové formě, aby byly dostupné všem bez rozdílu a aby měly patřičný efekt – může se jednat o telefonické hovory, on-line chat, e-mailly či ve specifických případech osobní konzultace za dodržení všech hygienických pravidel a nařízených opatření.

4.4. Obecná doporučení k distančnímu způsobu vzdělávání

- Přizpůsobujte výuku možnostem dětí/žáků/studentů i pedagogů.
- Nepřeceňujte možnosti rodičů a dětí/žáků/studentů při vzdělávání na dálku, ale ani jejich možnosti nepodceňujte, snažte se zjistit, jaká je realita, řiďte se fakty, usilujte o častou zpětnou vazbu od účastníků a sami ji hojně poskytněte.
- Samostatnost nepřeceňujte zejména u dětí a mladších žáků, a to zvláště ve vztahu k nové látce a samostudiu.
- Optimálním přístupem je diferenciací obtížnosti úkolů.
- Poskytněte dětem/žákům/studentům možnosti volby.
- Zadání formulujte jasně a konkrétně, ověřte si, že děti/žáci/studenti vědí, co se od nich očekává.
- Stanovujte realistické termíny plnění úkolů.
- Rozvíjejte u dětí/žáků/studentů dovednost plánovat si práci.
- Podporujte skupinovou práci⁶ v on-line prostředí, v menších skupinách je práce efektivnější.
- Podporujte kontakty mezi účastníky navzájem, využívejte malé autonomní skupiny především u starších žáků a studentů.
- Čím mladší děti nebo žáci jsou, tím více potřebují přímý kontakt s učitelem.
- Při komunikaci se snažte o srozumitelná a jednoznačná zadání a pokyny.
- Buďte empatičtí a zajímejte se o to, jak jim učení jde, co jim případně nejde, jestli komunikují s ostatními spolužáky apod.
- Respektujte v přiměřené míře potřebu časové flexibility v rodinách.
- Umožněte rodičům i dětem/žákům/studentům získat informaci o dobrém/správném výsledku u samostatných prací.
- Vzdělávání musí být i za těchto podmínek takové, aby děti/žáci/studenti měli chuť se učit a v učení pokračovat.

Odkaz:

- Webináře NPI ČR: <https://t.ly/Obls>
- MŠMT, Principy a zásady úspěšného vzdělávání na dálku: <https://t.ly/TZed>
- Pomoc s nastavením online výuky - dobrovolníci Česko.digital: <https://www.ucimeonline.cz>
- Pomoc s nastavením online výuky – projekt SYPO: <https://t.ly/3ISR>

⁶ Např. nová funkce v MS Teams skupinové místnosti (*breakout rooms*)

4.5. Doporučení pro mateřské školy

- D** U dětí, pro které je předškolní vzdělávání povinné, je distanční výuka založena na komunikaci učitele a rodičů, doplněné o občasný přímý kontakt učitele s dítětem. Těžiště vzdělávání spočívá především v **inspirativních tipech na společné aktivity dětí a rodičů v domácím prostředí**, na tvoření, čtení, didaktické hry, pohybové aktivity, společný poslech hudby atd. Vzhledem k věku je dostačující, pokud učitelé prostřednictvím domluvené komunikační platformy (*případně papírovou formou*) předávají jednou týdně rodičům tipy na tematicky zaměřené aktivity vhodné pro domácí prostředí.
- D** U takto malých dětí **není vhodné realizovat synchronní on-line výuku déle než 30 min. denně**, pro udržení sociálního kontaktu a motivaci postačují 1-2 on-line setkání učitele s dítětem týdně. To však za předpokladu, že rodina dítěte má k dispozici potřebné technické vybavení. V případě realizace skupinových hovorů např. prostřednictvím mobilních telefonů rodičů je vhodné rozdělit předškolní děti do menších, tří až pětičlenných skupinek, ve kterých má konkrétní dítě více prostoru pro vlastní komunikaci a které umožňují lépe udržet pozornost.
- D** **Není potřeba stanovovat hodinový rozsah ani časové vymezení distanční výuky.** Vzdělávání probíhá v souladu s RVP PV a ŠVP dané školy, avšak ne nutně v plné míře. Z hlediska obsahu vzdělávání mohou být východiskem pro přípravu nabídky rozvojových aktivit pro děti, resp. rodiče, vlastní zdroje pedagogů, které využívají i pro vzdělávání v běžném režimu a budou zveřejněny na webových stránkách školy. Při zveřejňování podkladů je třeba dbát na dodržování autorských práv.
- D** Pro děti v posledním povinném roce předškolního vzdělávání je důležitá systematická příprava na vzdělávání v základní škole, do níž za několik měsíců nastoupí. Na základě deficitních oblastí školní připravenosti konkrétního dítěte **je vhodné zadávané aktivity individualizovat** tak, aby u něj cíleně rozvíjely např. grafomotoriku, matematické představy, sluchové vnímání apod. Doporučení učitele by měla vycházet z hodnocení individuálních vzdělávacích pokroků jednotlivce. Žádoucím postupem mateřských škol tak bude nejen nabídka rozvojových aktivit pro všechny, ale také aktivit individuálně cílených, které by co nejlépe odpovídaly potřebám konkrétního dítěte.

Odkaz:

- ČT Edu pro předškolní děti: <https://t.ly/z5va>
- NÚKIB, E-kurz Vanda a Eva v online světě: <https://t.ly/mwH2>
- NPI ČR, Podpora dětí s OMJ v MŠ distanční formou: <https://t.ly/3DPK>

4.6. Doporučení pro 1. st. ZŠ

- D** Vzdělávání distančním způsobem na 1. st. ZŠ má svá specifika a vyžaduje důkladnou přípravu, individualizovaný přístup a neustálé monitorování situace a **flexibilní přizpůsobování konkrétním okolnostem**. Náročné je nejenom pro učitele, ale také pro žáky a jejich rodiče. Žáci v tomto věku ještě obvykle nedosahují takové míry samostatnosti, digitální gramotnosti a kompetencí k učení, aby mohli plně převzít odpovědnost za své vzdělávání. Tyto je třeba systematicky postupně rozvíjet.
- D** Proto je stěžejní věnovat se v průběhu školního roku právě těmto dovednostem, aby případný přechod na výuku na dálku proběhl co nejsnadněji. **Všichni žáci by měli umět zacházet s komunikační platformou**, kterou škola zvolila. Má-li škola informační systém, žáci by měli mít vytvořeny vlastní účty, znát svá hesla, ovládat základní funkce a komunikovat prostřednictvím systému s učitelem. Je vhodné tyto **prvky zařadit do běžné prezenční výuky**, aby vynucený přechod na vzdělávání distančním způsobem byl co nejméně stresující a žáci se mohli od prvního dne plně zapojit do výuky na dálku.
- D** On-line výuka na prvním stupni by měla vhodně **kombinovat synchronní i asynchronní aktivity** a měla by být pravidelně doplňována prvky “off-line výuky”, jako je praktická a kreativní činnost atp. Vzhledem k věku žáků **není reálné a správné, aby on-line výuka probíhala ve stejném rozsahu dle obvyklého rozvrhu** či aby byla pouhým on-line přenosem “frontálního učení”. Stejně tak však zásadně nestačí, aby byly žákům pouze jednou

týdně zaslány seznamy úkolů s termínem odevzdání. Důležité je udržovat s žáky každodenní kontakt, jasné stanovit vzdělávací priority, pravidelně žáky povzbuzovat a prostřednictvím formativní zpětné vazby posilovat jejich vnitřní motivaci k dalšímu pokroku.

- D** V praxi se osvědčil například takový způsob on-line výuky, kdy se učitel pravidelně ráno setkává s žáky v jakési **virtuální třídnické hodině**, proběhne společný úvod do tématu aktuální práce, žákům jsou jasné a srozumitelně zadány pokyny k samostatné práci, která nemusí být pro všechny stejná. Zadání by mělo respektovat individuální pokrok, potřeby a podmínky dítěte. Učitel si vždy ověřuje, že žáci zadání porozuměli. V případě, že vzdělávací obsah vyžaduje obšírnější uvedení do problematiky, **je vhodné početnější třídy rozdělit do více skupin**, neboť v této věkové kategorii při synchronní výuce v počtu 20-30 dětí jen s obtížemi může učitel zajistit pozornost a porozumění všech účastníků. **Synchronní výuka na 1. st. by neměla trvat déle než jednu hodinu.** Vhodné je střídat “on-line” setkání se samostatnou prací, případně zařadit na konec dne opět společné on-line shrnutí.
- D** **Není úlohou rodičů přebírat povinnosti školy** a vzdělávat své dítě v domácích podmínkách. Naprosto postačí, když **rodič doma dítěti vytvoří adekvátní podmínky** pro práci (*pracovní místo, potřebné pomůcky a materiály, klidné prostředí...*), případně se ujistí, že dítě zadané práci rozumí a ví, co je jeho úkolem, a pokud tomu tak není, navede dítě, aby samo kontaktovalo učitele či se rodič sám s učitelem spojí.
- D** Zcela specifické je **vzdělávání distančním způsobem v 1. ročníku**. Zde je třeba velmi pečlivě vybírat témata vhodná pro vzdělávání na dálku a přizpůsobit tematické plány okolnostem. Synchronní výuka by měla být hojně obohacována výše popsanými prvky off-line výuky, zejména praktickými činnostmi. Je pravděpodobné, že žáci 1. ročníku nedosahují takové schopnosti samostatného učení a organizace vzdělávání, aby se obešli bez přímé pomoci rodičů. Doporučuje se volit obsah off-line výuky tak, aby se pro rozvoj kompetencí žáků co nejlépe **využívaly běžné situace v rodině, např. při společných hrách, vaření, vycházce, sportu, úklidu, péči o sourozence apod.** Všechny tyto činnosti nabízí mnoho možností pro poznávání a procvičování vzdělávacího obsahu 1. ročníku. Škola poskytuje rodičům náměty na vzdělávací využití těchto situací.

Odkaz:

- Vzdělávací videa a pořady České televize: <https://www.ctedu.cz>
- O2 Chytrá škola, JSNS, Animovaný seriál “V digitálním světě”: <https://t.ly/btx8>
- Učíme Nanečisto, Učíme se online na 1. stupni ZŠ - Alena Machovská: <http://t.ly/cGC9>
- NPI ČR, Online výuka na 1. stupni ZŠ: <https://t.ly/po0M>

4.7. Doporučení pro 2. st. ZŠ a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií a konzervatoří

- D** Vzdělávání distančním způsobem na 2. stupni ZŠ by mělo probíhat převážně on-line a **kombinovat synchronní a asynchronní metody**. Čím jsou žáci starší, tím větší míru samostatnosti při vzdělávání lze očekávat a podporovat. Avšak i u této věkové kategorie je potřebné **již v průběhu prezenční výuky zařazovat aktivity spojené s využíváním školního informačního systému a digitálních vzdělávacích nástrojů**, aby případný přechod na výuku na dálku proběhl bez komplikací. Oproti výuce na 1. st. je doporučeno zařazovat více skupinových aktivit, samostatné vyhledávání zdrojů a práci s nimi, využívat různé digitální nástroje podporující porozumění učivu, jeho procvičení a rozvoj kompetencí v daných oblastech. Ani na 2. st. ZŠ nelze on-line výuku plánovat tak, aby synchronní aktivity kopírovaly běžný školní rozvrh hodin a žáci museli mnoho hodin denně sledovat on-line přenosy. **Synchronní výuka by neměla přesáhnout tři vyučovací hodiny za sebou.**
- D** Je třeba vhodně volit témata i pestrou škálu metod, věnovat se přednostně prioritním předmětům a stavět před žáky různorodé úkoly tak, aby v optimální míře rozvíjeli svůj potenciál. Pro vyšší motivaci žáků v této věkové kategorii je možné využívat prvky **vrstevnického učení, týmové práce a projektové výuky**. Pro žáky na 2. stupni je kontakt s vrstevníky velmi důležitý, běžně využívají nejrůznější nástroje on-line komunikace a využití tohoto potenciálu při výuce se přímo nabízí. Naopak je třeba se v tomto citlivém období **vyvarovat situacím, které zasahují do osobní integrity**, jako je on-line zkoušení jednotlivce před třídou, povinné fotografování,

vystupování před kamerou, požadování informací z žákovy soukromí atp. Vhodné je zapojit do procesu učení i zájmové aktivity konkrétních žáků a využívat potenciál propojování formálního a neformálního vzdělávání.

D **Není rolí rodičů probírat s dětmi látku, vysvětlovat učivo, opravovat úkoly.** Je však vhodné, aby učitelé žádali rodiče o zpětnou vazbu, jak oni vnímají postoj dětí k vlastnímu vzdělávání, zda jsou děti motivované, zažívají úspěch, zda nejsou přehlcené, zbývá jim čas na zájmové aktivity a odpočinek a zda je komunikace ze strany školy dostatečná a srozumitelná.

Odkaz:

- Učíme Nanečisto, Jak na vzdálenou výuku na 2. stupni ZŠ – Štěpánka Baierlová: <https://bit.ly/3jYimPu>
- Codeweek, Aplikace pro domácí kódování: <https://t.ly/WIVW>
- Otevřeno, Inspirace “informačními aktovkami”: <https://t.ly/uPBx>

4.8. Doporučení pro SŠ, konzervatoře a VOŠ

D Vzdělávání distančním způsobem pro žáky středních škol a konzervatoří a studenty vyšších odborných škol lze organizovat s ohledem na vysokou míru samostatnosti a rozvoje kompetencí této věkové kategorie. Je vhodné, aby výuka probíhala **v největší možné míře on-line**. Formy a metody by měly být voleny úměrně k digitálním dovednostem dané skupiny, je možné využívat on-line kanály pro přenos přednášek a organizaci následných diskusí, **nejrůznější digitální nástroje a on-line zdroje pro individuální i skupinovou práci**. Přestože jsou žáci a studenti schopni udržet pozornost a aktivitu po delší dobu, ani zde se nedoporučuje realizovat výuku dle standardního rozvrhu, nýbrž **sdužovat plánované učivo do tematických celků** a těm věnovat delší souvislý časový úsek, než je jedna vyučovací hodina. Tento způsob organizace přispívá k efektivnějšímu využití času a snižuje podíl prodlevy a organizačně technických přestávek při střídání předmětů a vyučujících. Zároveň umožňuje žákům a studentům intenzivně a soustředěně pracovat na jednom uceleném tématu. Je důležité, aby učitel byl žákům a studentům k dispozici pro skupinové i osobní konzultace a poskytoval každému jednotlivě kvalitní formativní zpětnou vazbu, která žákům i studentům pomáhá v rozvoji vlastního potenciálu a studijní autonomie.

D Ve vyšším odborném vzdělávání po dobu distančního vzdělávání probíhá teoretická výuka v souladu s akreditovanými vzdělávacími programy pro daný semestr. Studenti v době distanční formy vzdělávání mohou absolvovat odbornou praxi na reálném pracovišti u zaměstnavatelů za předpokladu, že na daném pracovišti nejsou nastavena opatření, která by realizaci odborné praxe neumožňovala, nebo nejsou studenti nařízením krajské hygienické stanice v karanténě. Na reálných pracovištích se studenti řídí epidemiologickými opatřeními stanovenými pro daná pracoviště.

D Doporučuje se ředitelům škol vyhodnotit, zda není vhodné pro výše uvedené situace upravit dodatkem Smlouvu o obsahu, rozsahu a podmínkách odborné praxe na pracovišti u zaměstnavatele tak, aby bylo zřejmé, jak se postupuje v případě omezení provozu na pracovišti nebo ve škole a jak se postupuje v případě zavedení distančního způsobu vzdělávání.

Odkaz:

- Khanova škola: <https://t.ly/hpik>
- Codeweek, Aplikace pro domácí kódování: <https://t.ly/WIVW>

4.9. Doporučení pro ZUŠ

§ Pokud jsou splněny podmínky dle § 184 a školského zákona, ZUŠ zahájí přechod na vzdělávání distančním způsobem a informuje o tom zákonné zástupce žáků. Vzdělávání distančním způsobem je pro žáky dobrovolné.

I Nastat mohou následující situace:

- žák nabídky distančního způsobu vzdělávání využije,

- zákonný zástupce žáka omluví, žák nabídky distanční výuky nevyužije, zůstává nadále žákem školy a úplata za vzdělávání se nevrací,
- zákonný zástupce nereaguje, se školou nekomunikuje, žák zůstává nadále žákem školy a úplata za vzdělávání se nevrací,
- zákonný zástupce informuje školu o ukončení vzdělávání v ZUŠ. Žák přestává být žákem školy dnem uvedeným v písemném oznámení o ukončení vzdělávání, jinak dnem doručení. Pokud bude žák chtít od září následujícího roku opět navštěvovat ZUŠ, může být znovu přijat ke studiu za podmínek uvedených v § 2 vyhlášky č. 71/2005 Sb., o základním uměleckém vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. Ve věci úplaty se postupuje podle § 8 odst. 3 vyhlášky č. 71/2005 Sb. Podle tohoto ustanovení platí, že ukončí-li žák vzdělávání na základě písemného oznámení z důvodů hodných zvláštního zřetele, zejména zdravotních, lze poměrnou část úplaty za vzdělávání vrátit. Situaci lze chápat jako důvod hodný zvláštního zřetele. Žák v takovém případě není hodnocen na vysvědčení.

§ V ZUŠ soukromých zřizovatelů úplata za vzdělávání záleží na uzavřené smlouvě.

D Zvláštní pozornost je třeba věnovat nastavení vhodného způsobu hodnocení žáků. Mělo by zohledňovat podmínky rodinné, sociální a prostorové, v jakých se žák vzdělává. Významnou složkou je zdůraznění sebehodnocení žáků.

Distanční způsob vzdělávání na ZUŠ lze využít k vytvoření prostoru pro žáky, ve kterém nebudou pouze pokračovat v normálním školním režimu (*v přípravě, učení, nácviku, plnění úkolů*), ale budou moci reflektovat svůj vztah k umělecké činnosti. Svobodně a bez tlaku na momentální výkon samostatně vyhodnotit, co jim umělecká činnost přináší, jak je v jejich životě důležitá a zda je pro ně skutečně svobodnou volbou.

Klíčová kompetence pro základní umělecké vzdělávání uvádí jako podstatný aspekt uměleckého vzdělávání samostatnost (*„žák disponuje vědomostmi a dovednostmi, které mu umožňují samostatně volit a užívat prostředky pro umělecké vyjádření“*). Proto by komunikace učitele s žákem a zákonnými zástupci měla být v této době postavena především na zásadě „poskytnutí služby“ a při vzájemné dálkové komunikaci nabídnout žákům, kteří o to projeví vlastní zájem, maximální podporu v domácím samostudiu. Distanční způsob vzdělávání je příležitostí přenést odpovědnost a zájem na žáka.

Role učitele uměleckých oborů na ZUŠ je v distančním způsobu vzdělávání především podpůrná, „pomáhající“ a neměla by zásadněji zatěžovat nastavený chod a režim rodiny.

D Příklady distančních aktivit pro žáky ZUŠ

Hudební obor:

Realizujte přímou komunikaci přes nastavenou komunikační platformu. Vhodné jsou konzultace a získávání zpětné vazby o tom, jak „jdou“ zadané skladby, s čím potřebují žáci poradit, domluva na dalším postupu. Zvolte platformu, která umožňuje přenos žakovy hry na nástroj, ukázky učitele, zasílání krátkých výukových videí či odkazů na ně. Do uložité můžete žákům nahrávat podklady – doprovody pro sólovou hru, sólový zpěv nebo sborový zpěv. Důležitá je možnost zasílat zpět nahrávky žáka učiteli, a to nejenom kvůli reflexi ze strany pedagoga, ale také pro sebereflexi žáka při poslechu vlastní nahrávky. Pro aktivity v oblasti hudební nauky je možné zasílání pracovních listů nebo poslechových úkolů, nezapomínejte na formativní zpětnou vazbu k vypracovanému zadání. Zaujmout může žáky inspirace od učitele pro společné „muzicírování“ s rodinou či kamarády nebo tipy na zhlédnutí/poslech studovaných skladeb a případná výzva k hodnocení žákem.

Výtvarný obor:

Témata a náměty skupině či jednotlivcům zadávejte prostřednictvím zvolené komunikační platformy. Nezbytná je individuální zpětná vazba k tvorbě žáka. Dejte žákům k dispozici inspirativní odkazy pro zhlédnutí zajímavých webů ohledně výtvarného umění, architektury, designu, historie umění. Podporujte kreativní činnosti v domácím prostředí – žáci si mohou vybírat z témat a přírodních materiálů, experimentovat, fotit, sdílet s ostatními. Zajímavá mohou být zadání úkolů ke všímavosti: ke světu kolem nás, k umění kolem nás, k užitému umění, k symbolům a dalším obrazovým znakům, k webdesignu, k formulování vlastních názorů v souvislosti s výtvarným uměním.

Taneční obor:

Prostřednictvím zvolené komunikační platformy zadávejte žákům např. pohybová cvičení, tvorbu vlastní taneční kompozice (*choreografie*) na danou skladbu, zadání na scénografické návrhy, improvizace na zadané nebo vlastní téma, improvizace na konkrétní hudbu, vyhledání vlastní hudby k danému tématu, příprava pohybových a tanečních etud. Nezapomínejte na individuální formativní zpětnou vazbu k interpretaci nebo tvorbě žáka.

Literárně-dramatický obor:

Prostřednictvím zvolené komunikační platformy je možné zasílat zadání hlasových cvičení, k četbě a k interpretaci (*poezie, próza, monolog*), k výběru předlohy pro individuální tvorbu, zadání k vystavení vlastního námětu, vytvoření vlastního literárního nebo dramatického tvaru, k improvizaci. Povzbudte žáky k tvorbě scény, výběru hudby, případně ke koncepci světla apod. Pošlete žákům zajímavé tipy pro zhlédnutí filmů/představení/scének a vyzvěte je, aby formulovali vlastní názor. Žáci mohou doma vytvářet rekvizity, masky, doplňky oblečení apod. Důležitá je vždy individuální formativní zpětná vazba k interpretaci nebo tvorbě žáka.

5. VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ/ŽÁKŮ/STUDENTŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

I Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami (*dále SVP*) mají nárok na **poskytování podpůrných opatření školou a školským poradenským zařízením i při distančním způsobu vzdělávání**. Podpůrná opatření spočívají mj. v:

- poradenské pomoci školy a školského poradenského zařízení,
- úpravě organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání,
- předmětu speciálně pedagogické péče a pedagogické intervence,
- v úpravě očekávaných výstupů vzdělávání,
- v použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek,
- ve využití asistenta pedagoga, dalšího pedagogického pracovníka, tlumočníka nebo přepisovatele pro neslyšící.

D Zákonní zástupci by měli být informováni o **možnosti využití služeb školního poradenského pracoviště**, a to jak formou konzultací, tak formou poskytování péče speciálních pedagogů, případně školních psychologů. Školy by v této souvislosti měly dostupnými kanály zákonné zástupce informovat o časových údajích a možných komunikačních cestách pro spojení s tímto pracovištěm.

D Školní poradenské pracoviště se v této souvislosti zaměřuje především na poskytování podpůrných opatření pro děti/žáky/studenty se SVP, podporu vzdělávání a sociálního začleňování dětí/žáků/studentů z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami, podporu vzdělávání dětí/žáků/studentů nadaných a mimořádně nadaných, spolupráci a komunikaci mezi školou a zákonnými zástupci a metodickou podporu učitelům a zákonným zástupcům při použití speciálně pedagogických postupů ve vzdělávání.

D V závislosti na konkrétní situaci a možnostech školy jsou dětem/žákům/studentům se SVP zapůjčeny potřebné kompenzační pomůcky, speciální učebnice a speciální učební pomůcky, jež má daný jednotlivec uvedené v doporučení školského poradenského zařízení (*např. notebook, klávesnice pro slabozraké, pomůcky pro alternativní komunikaci, pomůcky pro rozvoj hrubé motoriky aj.*), a to s podmínkou, že je zákonný zástupce povinen uhradit jejich případné poškození či zcizení. Realizace půjčení konkrétní pomůcky nebo učebnice záleží na individuální domluvě se školou. Je však vhodné, aby škola se zákonnými zástupci sepsala smlouvu o výpůjčce⁷.

⁷ viz vzor <https://www.edu.cz/informace-o-mimoradnych-prostredcich-na-ict/>

- D Pedagogická intervence a předmět pedagogické péče je nadále poskytován prostřednictvím on-line komunikace** osobou, která toto podpůrné opatření realizuje i v běžném režimu školy.
- D** U dětí/žáků/studentů s poruchou autistického spektra (*dále PAS*), jejichž postižení je natolik závažné, že neumožňuje realizovat vzdělávání prostřednictvím on-line komunikace, má škola umožnit danému dítěti/žákovi/studentovi takový **způsob vzdělávání, který bude v jeho nejlepším zájmu a bude korespondovat s jeho schopnostmi a dovednostmi**. Je nutné pevně nastavit dobu a formu komunikace individuálně přímo na možnosti dané rodiny (*PC, telefon, osobní vyzvedávání učebních materiálů apod.*) a stanovit se zákonnými zástupci pravidla komunikace a edukace. Zásady systémové péče o děti/žáky/studenty s PAS i v domácím prostředí jsou uvedeny níže v odkaze.
- D** V případě přiznaného podpůrného opatření **asistenta pedagoga, dalšího pedagogického pracovníka, tlumočníka nebo přepisovatele** pro neslyšící škola zajistí jeho podporu i pro distanční způsob vzdělávání. Tyto osoby mohou poskytovat **individualizované učební materiály a podklady, konzultace a podporu na dálku** a také pomáhat s distanční výukou. Asistenta pedagoga je možné zapojit prostřednictvím nástrojů distančního způsobu vzdělávání.
- D** Modelové situace pro asistenta pedagoga (*AP*):
- AP pracuje dle pokynu učitele se skupinou/třídou
 - AP pracuje dle pokynu učitele pouze s dětmi/žáky/studenty se SVP v dané skupině
 - AP zajišťuje podporu organizace vzdělávacích aktivit – dohled, příprava pomůcek a materiálů
 - AP zajišťuje individuální podporu dětem/žákům/studentům určeným učitelem v dané skupině
 - AP dle pokynu učitele poskytuje distanční podporu a informace zákonným zástupcům dětí/žáků se závažnými druhy zdravotního postižení včetně zákonných zástupců dětí/žáků z odlišného kulturního či sociálního prostředí.
- D** Hodnocení žáků/studentů se SVP je vykonáváno na základě konkrétních pravidel nastavených v doporučení žáka/studenta vydaném školským poradenským zařízením a v souladu s pravidly hodnocení žáků/studentů, jež jsou součástí školního řádu dané školy. **Průběžná formativní zpětná vazba** může významným způsobem podpořit motivaci žáka/studenta k učení a konkrétní pokroky, a proto je u dětí/žáků/studentů se SVP výrazně doporučováno.

Odkazy:

- NP ČRI, Jak dnes může škola podpořit rodiče dětí se SVP?: <https://t.ly/rygc>
- ČOSIV, Podpora lidí s PAS v nejistých dobách: <https://t.ly/Hz4m>

6. JAK ZAPOJIT VŠECHNY

- D** Škola má mít připraveny postupy, jak zapojit do distančního způsobu vzdělávání děti/žáky/studenty, kteří **nemají doma podmínky pro on-line výuku** a nemohou využít školou zapůjčenou techniku, a to z jakéhokoli důvodu. V takovém případě je potřeba realizovat distanční způsob vzdělávání pomocí metod off-line výuky, jak je popsána výše. Důležité je s dětmi/žáky a s jejich zákonnými zástupci, kde lze tyto komplikace předpokládat, **podporovat průběžnou komunikaci**, informovat je, že může dojít na distanční způsob vzdělávání a domluvit se s nimi na konkrétní formě komunikace pro takový případ. Komunikace se samotnými dětmi/žáky/studenty by měla být podporující, vstřícná, motivující k udržení kontaktu a zájmu o vzdělávací aktivity.
- D** Pokud se dítě/žák/student nezapojuje do distanční výuky, ale má zajištěnou potřebnou techniku, je třeba, aby ho **škola aktivně kontaktovala jinými způsoby**, telefonicky, SMS, prostřednictvím chatovací aplikace, spolužáků, nebo kontaktovala rodiče žáka a zjistila důvody pro neúčast ve vzdělávání a pomohla překážky odstranit.

D Školy by měly včasným **nácvikem při prezenční výuce předcházet problému**, že dítě/žák/student neumí zacházet s příslušnými komunikačními nástroji nebo technikou. Rodiče nemusí být schopni v tomto pomoci a dítě/žák/student by byl vyřazen ze vzdělávání. **Cílem je, aby případný přechod na distanční výuku byl maximálně plynulý a aby distanční způsob vzdělávání fungoval.**

Odkaz:

- NPI ČR, Jak dnes učit off-line žáky <http://t.ly/fdrk>
- ČOSIV, Co můžeme udělat pro děti, které jsou off-line? <https://t.ly/aMZZ>

7. ZPŮSOBY A PRAVIDLA HODNOCENÍ

§ Způsob hodnocení distančního způsobu vzdělávání přizpůsobí škola podmínkám dítěte/žáka/studenta pro tento způsob vzdělávání.

D Hodnocení je nedílnou součástí jakéhokoli procesu vzdělávání a zejména formativní hodnocení významným způsobem ovlivňuje jeho efektivitu a dosahování očekávaných výstupů. Při výuce distančním způsobem je **poskytování kvalitní zpětné vazby nepostradatelné, neboť podporuje motivaci a ukazuje cestu k dosahování pokroku**. Úkolem učitele po dobu vzdělávání na dálku je průběžně monitorovat zapojení a aktivitu všech dětí/žáků/studentů, poskytovat jim v přiměřeném čase zpětnou vazbu, podporovat je v hledání řešení a motivovat k dalšímu pokroku. V případě, že se dítě/žák/student nezapojuje nebo se zapojuje v nedostatečné míře, není řešením pouhé konstatování v rámci hodnocení (*např. snížený klasifikační stupeň*). **Hodnocení nemá být využíváno jako forma nátlaku.** Naopak je potřeba, aby učitel zjišťoval důvody a ve spolupráci se zákonnými zástupci a zletilými žáky a studenty hledal způsoby, jak dítě/žáka/studenta/ podpořit a zvýšit míru jeho zapojení. V závažnějších případech je vhodné, aby učitel o situaci informoval vedení školy a byl zvolen koordinovaný přístup. Ve vyšším odborném vzdělávání probíhá hodnocení studentů v souladu s akreditovanými vzdělávacími programy.

D Pro hodnocení distanční práce žáků doporučujeme používat častěji formativní hodnocení. Oproti tradičnímu sumativnímu hodnocení přináší řadu výhod.

I **Formativní hodnocení** je hodnocení průběžné, které přináší dítěti/žákovi užitečnou informaci o tom, co ví, čemu rozumí nebo co dokáže průběžně v rámci vzdělávacího procesu, a směřuje ho k naplnění stanového cíle. Umožňuje mu sledovat vlastní pokrok, vede ho k řízení svého učení a pomáhá komplexně rozvíjet jeho osobnost. Účelem formativního hodnocení je tedy identifikovat vzdělávací potřeby účastníků a přizpůsobit těmto zjištěním vyučování a učení tak, aby každý dosáhl maxima ve svém rozvoji vzhledem ke svým individuálním možnostem.

I **Sumativní hodnocení** je hodnocení souhrnné, které informuje o tom, co dotýčný žák zvládl na konci určitého období. Jeho účelem je získat konečný přehled o dosahovaných výkonech či roztrdit žáky dle výsledků. Typickou formou sumativního hodnocení je známkování, ale i slovní hodnocení může být formou sumativního hodnocení, pokud je zaměřené pouze na výsledek.

D Distanční způsob výuky je vhodnou příležitostí pro **sebehodnocení** dětí/žáků/studentů, které představuje důležitou součást vzdělávání a posiluje schopnost žáků/studentů sledovat a hodnotit rozvoj svých vědomostí a dovedností. Proto je vhodné zadání pro žáky/studenty formulovat tak, aby z nich byla jasná kritéria dobrého výkonu, a využívat při vzdělávání na dálku nejrozličnější nástroje podporující autoevaluaci (*např. Kahoot, Socrative, Microsoft Forms, GoogleForms, testovací moduly ve školních informačních systémech, nejrozličnější mobilní aplikace atp.*).

D Jednou ze žádoucích změn je i **práce s chybou**, která nemá být vnímána jako selhání či důvod k trestu, nýbrž jako přirozená součást procesu učení, hledání řešení a osvojování si efektivních postupů. Přínosné může být

vytváření osobních portfolií dětí/žáků/studentů, a to buď v papírové nebo digitální podobě, dle individuálních podmínek a preferencí.

- D** Při hodnocení v průběhu distančního vzdělávání škola dodržuje pravidla a kritéria hodnocení, která jsou dle školského zákona součástí školního řádu konkrétní školy. Pokud to situace vyžaduje, je možné školní řád v této oblasti upravit/doplnit tak, aby odpovídal i požadavkům případného distančního způsobu vzdělávání.

Odkazy:

- NPI ČR, Formativní hodnocení žáků: <https://t.ly/59Yf>
- GEGfest, Formativní hodnocení aneb dáme to na jedničku - Pavlína Loňková: <https://t.ly/XbEG>
- NPI ČR, Písemky v Microsoft Forms: <http://t.ly/BJ03>
- NPI ČR, Wizer.me I a II: <http://t.ly/zowK> a <http://t.ly/9HV2>
- NPI ČR, Socrative: <http://t.ly/vUx3>
- NPI ČR, Kahoot: <http://t.ly/dCtI>
- NPI ČR, Jak na formativní hodnocení: <https://t.ly/ppft>

8. NAPLŇOVÁNÍ RVP A ŠVP

§ Vzdělávání distančním způsobem škola uskutečňuje podle příslušného rámcového vzdělávacího programu (RVP) a školního vzdělávacího programu (ŠVP) **v míře odpovídající okolnostem.**

- D** Zkušenost v průběhu jara 2020 ukázala, že v případě vzdělávání na dálku není možné a ani doporučované, aby školy vzdělávaly děti a žáky v plném souladu s ŠVP a v plném rozsahu plánovaném pro prezenční výuku. Lze tedy doporučit, aby se **školy zaměřily zejména na aplikaci znalostí a dovedností**, aby žáci byli schopni nabyté znalosti a dovednosti využívat šířeji při řešení nejrůznějších situací. Na základních školách bude vhodné soustředit se na **stěžejní výstupy v českém jazyce, matematice a cizím jazyce**. Ve středních školách se bude jednat zejména o **rozhodující předměty související s profilem absolventa** a předměty společné části maturitní zkoušky. V neposlední řadě je vhodné položit důraz na cílený rozvoj kompetence k učení, jejíž úroveň měla významný dopad na schopnosti žáků vzdělávat se samostatněji i pomocí výuky na dálku a bude mít zásadní význam i při očekávaných organizačních komplikacích ve školním roce 2020/2021.

- D** Při **krátkodobých úsecích distanční výuky** (*karanténa třídy na 10 dnů*) je možné zaměřit aktivity projektovým způsobem na průřezové téma propojující více vzdělávacích oblastí, případně se soustředit na vzdělávací obsahy snadněji realizovatelné při distančním způsobu vzdělávání (*samostatná práce a kreativní činnost, tematické celky, pro které existuje dostatečná studijní opora, např. formou vzdělávacích pořadů, výukových videí, digitálních učebních materiálů atd.*). Ostatní oblasti je možné přesunout do období po návratu k prezenční výuce.

- D** Při **dlouhodobém zákazu osobní přítomnosti** ve školách, který trvá déle než 2 týdny, je třeba prioritizovat vzdělávací oblasti v ŠVP, zaměřit se především na očekávané výstupy dle příslušného RVP a věnovat se zejména všeobecným profilovým předmětům, na středních školách také stěžejním odborným předmětům vyplývajícím z profilu absolventa.

8.1. Praktické vyučování ve středních odborných školách

- D** Po dobu trvání distanční výuky bude docházet k výraznému omezení realizace praktického vyučování, především odborného výcviku, a mnohdy i vícekrát v průběhu školního roku. Cílem praktického vyučování je připravit žáky pro výkon dané profese. Vzhledem k tomu se na praktické vyučování klade velký důraz a je žádoucí realizovat praktické vyučování v co největším souladu s ŠVP. Pokud si žáci neosvojí požadované kompetence, nebudou řádně kvalifikovaní pro výkon dané profese, a tím budou hůře uplatnitelní na trhu práce. Praktické

vyučování, které se člení na odborný výcvik, cvičení, učební praxi a odbornou nebo uměleckou praxi a sportovní přípravu podle jednotlivých oborů vzdělání, lze realizovat ve škole (*na školním pracovišti*) nebo na pracovištích fyzických nebo právnických osob, které mají oprávnění k činnosti související s daným oborem vzdělávání.

- D** Pokud je praktické vyučování uskutečňováno na reálném pracovišti zaměstnavatelů, lze v jeho realizaci **pokračovat i v období distančního způsobu vzdělávání** za předpokladu, že na daném pracovišti nejsou nastavena opatření, která by realizaci praktického vyučování neumožňovala, nebo nejsou žáci nařízením krajské hygienické stanice v karanténě. Na reálných pracovištích se žáci řídí epidemiologickými opatřeními stanovenými Ministerstvem zdravotnictví pro daná pracoviště. Doporučuje se, aby ředitel školy nebo jím pověřený pracovník **komunikoval s pověřeným zástupcem zaměstnavatele** (*u kterého se uskutečňuje praktické vyučování*) ve věci úpravy podmínek zajištění ochrany zdraví žáků v souvislosti s epidemiologickými opatřeními.
- D** Doporučuje se ředitelům škol vyhodnotit, zda není vhodné pro výše uvedené situace upravit dodatkem Smlouvu o obsahu, rozsahu a podmínkách odborné praxe na pracovišti u zaměstnavatele tak, aby bylo zřejmé, jak se postupuje v případě omezení provozu na pracovišti nebo ve škole a jak se postupuje v případě zavedení distančního způsobu vzdělávání.
- D** V případech, kdy po dobu distančního způsobu vzdělávání nebude možné realizovat praktické vyučování na reálném pracovišti a ani na školním pracovišti, dojde k **posílení teoretické výuky**, která nahradí praktické vyučování. Praktická výuka by měla být nahrazena předměty z odborné složky vzdělávání, které s ním přímo souvisí. Například vyučující praktického vyučování mohou po tuto dobu ve spolupráci s vyučujícími teoretických odborných předmětů zadávat písemné projekty, ve kterých žáci prokáží pochopení a znalost např. technologických postupů, které po ukončení distančního způsobu vzdělávání budou aplikovat v rámci praktického vyučování. Další možností je **on-line firemní vzdělávání**, které lze realizovat u větších firem, které mají vlastní interní školicí systém. Zaměstnavatel po dohodě se školou umožní žákům externí přístup do tohoto systému ke vzdělávacím oblastem, které jsou v souladu s ŠVP, a pověřený pracovník zaměstnavatele následně zpřístupní žákům materiály k prostudování, výuková videa pro nové zaměstnance apod. včetně ověřovacích testů.
- D** Aby došlo k naplnění podmínek školního vzdělávacího programu, který stanoví počet hodin za celou dobu vzdělávání, měla by být **posílena výuka praktického vyučování v období následujícím po ukončení distančního způsobu vzdělávání**. Odborná nebo umělecká praxe a sportovní příprava může být uskutečňována i **v období školních prázdnin** po dobu stanovenou rámcovým vzdělávacím programem.

8.2. Interní evidence změn

- D** V situaci, kdy je distanční způsob vzdělávání realizován v takovém rozsahu, že má dopad na změny ve vzdělávacích obsazích a tematických plánech, není **nutné tyto změny provést ihned ve formě úprav ŠVP**. Plně postačí připravit interní evidenci změn ve vzdělávacím obsahu jednotlivých vyučovacích předmětů a ročníků, která bude součástí dokumentace školy.
- D** Rozsah a podobu této interní evidence určuje ředitel školy a informuje o ní všechny učitele, žáky, studenty a zákonné zástupce.
Pro zjednodušení a názornost je např. možné vše stručně **zaznamenat do jednoduché tabulky**, ve které bude pro daný předmět a ročník uvedeno:
 - a) jaká témata (*případně učivo*) byla v období od zahájení distančního vzdělávání realizována v plné šíři,
 - b) jaká témata (*případně učivo*) byla realizována v redukované podobě, tedy jen částečně (*tzv. co z daného obsahu by žáci měli zvládat*),
 - c) jaká témata (*případně učivo*) se zcela přesunou do dalšího školního roku,
 - d) jaká témata (*případně učivo*) budou zcela vypuštěna.
- D** **Až to bude možné, vrátí se škola zpět ke vzdělávání dle platného ŠVP, případně provede úpravy svého ŠVP.**

9. MATERIÁLNĚ-TECHNICKÉ VYBAVENÍ A SOFTWARE NÁSTROJE

D Škola volí způsob vzdělávání na dálku s ohledem na materiálně-technické vybavení školy.

§ Způsob poskytování vzdělávání distančním způsobem přizpůsobí škola podmínkám dětí/žáků/studentů.

9.1. Základní doporučení pro realizaci on-line výuky

D Učitel má k dispozici **počítač či přenosné zařízení** (*notebook nebo tablet*). Výhodou přenosného zařízení je možnost práce učitele z domova.

- Učitel má přístup k hardware a software, který umožňuje přenos informací a komunikaci s dětmi/žáky/studenty a rodiči on-line formou (*například webkamera, sluchátka či reproduktor a mikrofon*).
- Škola má předem určenou techniku, která v případě přechodu na vzdělávání distančním způsobem může být zapůjčena žákům/studentům, kteří ji potřebují. **Zápůjčka techniky** je řešena smlouvou o výpůjčce.⁸
- Je předem stanovena a připravena **jednotná softwarová platforma**, komunikační kanál a společná pravidla pro komunikaci s dětmi/žáky/studenty i rodiči (*viz níže*).
- Na všech počítačích či přenosných zařízeních ve vlastnictví školy jsou **platné licence** operačního systému a příslušné softwarové aplikace. V případě potřeby se škola může zdarma obrátit na e-poradenství projektu SYPO nebo dobrovolníky z Česko.digital (*odkazy viz níže*).

9.2. Jednotná komunikační platforma

D Cílem jednotné komunikace je nastavit na škole takové prostředí a vnitřní kulturu, ve které stačí účastníkům **ke komunikaci jeden, případně velmi omezené množství softwarových nástrojů**, pomocí nichž mohou se školou komunikovat a spolupracovat na zadaných úkolech. Při nastavení jednotné komunikace je vhodné preferovat **školní informační systémy** (*např. Bakaláři, Škola OnLine, Edupage, Edookit, iŠkola atp.*), **systémy pro řízení výuky** (*learning management systems – LMS, např. MS Teams, Google Classroom, Moodle*) či cloudové balíčky pro komunikaci a spolupráci (*např. G-Suit pro školství, Office 365 Education*). Je vhodné zajistit následující funkcionality:

- Synchronní způsob on-line komunikace (*typicky individuální a skupinový chat, videohovory*).
- Úložiště dokumentů a výukových materiálů s možností sdílení pro žáky i učitele (*např. pro vkládání podkladů a vypracovaných úkolů*).
- Interaktivita a zpětná vazba (*např. online testy, formuláře, ankety, diskuzní fóra, interaktivní prvky v rámci předávání obsahu učiva, gamifikace apod.*).

D Při výběru jednotné komunikační platformy preferujte tu, s kterou již má **vaše škola zkušenosti, je uživatelsky přívětivá a finančně dostupná**. Vybraná platforma musí mít zajištěnou ochranu osobních údajů uživatelů. Pro komunikaci mezi školou a rodiči je vhodné zvolit jednotnou komunikační platformu, ať už se jedná o komunikaci s vedením školy nebo jednotlivými učiteli. Pokud to situace umožňuje, tento komunikační kanál by měl být využíván pro všechny druhy komunikace, organizačně provozní nebo pedagogické informace. Často používaná e-mailová komunikace má své nesporné výhody, ale také nevýhody. Školní informační systémy, systémy pro řízení výuky a cloudové nástroje obsahují další funkcionality, které email nenabízí.

D **Výhody využívání školních informačních systémů:**

- autorizovaný přístup učitelů, žáků/studentů, zákonných zástupců,
- propojení nejrůznějších modulů (*školní matrika, rozvrhy, výukové plány, hodnocení, zadávání úkolů, třídní kniha včetně evidence docházky a omluvenek, komunikace, školní stravování, evidence plateb atd.*),
- archivace a zpětné dohledávání informací,

⁸ viz vzor <https://www.edu.cz/informace-o-mimoradnych-prostredcich-na-ict/>

- zobrazení posledního přihlášení konkrétním uživatelem, které umožňuje předcházet problémům při dlouhodobé neinformovanosti a neaktivitě rodičů,
- verze pro mobilní telefony s notifikacemi, aj.

D Výhody využívání systémů pro řízení výuky a cloudových balíčků:

- autorizovaný přístup učitelů a žáků/studentů odkudkoliv, kde je připojení k internetu,
- často obsahují i videokonferenční aplikace,
- jednoduché vkládání dokumentů (*např. učebních textů, zadání a vypracovaných úkolů*) a možnost přístupu k nim odkudkoliv,
- často obsahují on-line tabulkové či textové editory a vytvoření on-line prezentace či on-line dotazníku s možností jednoduchého sdílení ostatním,
- mezi další funkcionality patří například: chat, nástěnka, testování, gamifikace aj.,
- aplikace pro mobilní telefony.

Odkazy:

- Pomoc s nastavením online výuky - dobrovolníci Česko.digital: <https://www.ucimeonline.cz>
- Pomoc s nastavením online výuky - projekt SYPO: <https://t.ly/3ISR>
- MŠMT, Informace o mimořádných prostředcích na ICT: <https://t.ly/r31f>
- RVP.CZ, Platformy a systémy pro školní komunikaci a spolupráci: <https://t.ly/keZE>
- SYPO, Bezdrátové náhlavní soupravy k online výuce: <https://t.ly/nQoq>
- NPIČR, Václav Maněna: Praktické tipy pro výběr vybavení k online výuce: <http://t.ly/HKfq>
článek: <https://t.ly/dOAX>
- NPI ČR, Vybavení k online výuce I, II, III: <https://t.ly/JfJD>, <https://t.ly/9w46>, <https://t.ly/cwMY>

10. KOMUNIKACE S RODIČI (NEJENOM) PŘI VZDĚLÁVÁNÍ DISTANČNÍM ZPŮSOBEM

D Mimořádné období na jaře 2020 potvrdilo, jak je **spolupráce školy a rodičů** nezletilých dětí a žáků pro obě strany důležitá a jak **pozitivní dopad na úspěšné vzdělávání** může mít. Je třeba, aby školy hledaly optimální nastavení podoby vzdělávání ve spolupráci s rodiči, snažily se zohlednit, že v rodinách může být více dětí, které se současně vzdělávají na dálku, jsou v různých ročnících nebo školách, mají omezený počet digitální techniky, že sami rodiče možná vykonávají svou práci z domova a že to všechno je potřeba sladit. Povinnost poskytovat dětem/žákům/studentům vzdělávání náleží škole a tuto povinnost nelze bez dalšího přenášet na rodiče. Na druhou stranu **rolí rodičů je především podporovat své dítě, aby dostalo své povinnosti vzdělávat se**, posilovat jeho vnitřní motivaci k učení a ochotu převzít odpovědnost za své vzdělávání. Efektivní komunikace mezi školou a rodinou je základem pro to, aby obě strany i dítě samotné mohly plnit své role.

D Pro komunikaci mezi školou a rodiči je rovněž vhodné zvolit jednotnou komunikační platformu (*viz výše*). **Nevhodné je, aby rodiče byli nuceni sledovat různé komunikační kanály** zároveň, e-maily, webové stránky školy, SMS či aplikace typu WhatsApp, Viber aj. Snadno se pak stane, že je rodič **přehlcen**, nestíhá reagovat a škola ztrácí přehled o tom, zda a v jaké kvalitě je rodič informován.

D Je třeba, aby škola informace předávala rodičům **koncentrovaně, v pravidelných intervalech s dostatečným předstihem**. Nevhodné jsou obsáhlé zprávy, ve kterých se ztrácí podstatné údaje, stejně jako záplava krátkých informací v průběhu celého dne či dokonce noci od různých autorů. **Sdružujte informace tematicky i časově**, určete čas a frekvenci pro zasílání pravidelných informací. I když si zprávy připravujete ve večerních hodinách či o víkendu, rozesílejte je v pracovní době ve všedních dnech. **Dobře nastavená struktura informací je efektivní i při frekvenci rozesílání 1-2x týdně**. Nastavte si interně **lhůtu pro odpovídání** na zprávy rodičů, max.

do 2 pracovních dnů. Pokud jako oficiální komunikační kanál určíte jakýkoli druh on-line služby, **ošetřete případy, kdy rodič nemá potřebné vybavení či přístup k internetu.**

- D** Obdobným způsobem je třeba nastavit pravidla komunikace se zletilými žáky a studenty.

11. MONITOROVÁNÍ, VYHODNOCOVÁNÍ, PŘIZPŮSOBOVÁNÍ

- D** Je velmi pravděpodobné, že situace a okolnosti se budou měnit a že ne všechna školou a učiteli nastavená pravidla se ukáží jako funkční. Proto, aby vzdělávání distančním způsobem bylo skutečně efektivní, je třeba celý proces neustále monitorovat, vyhodnocovat a přizpůsobovat aktuálním podmínkám.
- D** Na nejnižší úrovni **učitel-žák-rodič** je třeba, aby měl učitel vždy přehled o podmínkách, zapojování a aktivitě každého jednotlivého žáka/studenta i o tom, jak se žákům/studentům daří osvojovat si konkrétní znalosti a dovednosti. **Stejně jako učitel poskytuje pravidelně zpětnou vazbu žákům/studentům, má o tuto zpětnou vazbu žádat také žáky/studenty i rodiče.** Úkolem učitele je na základě tohoto monitoringu přizpůsobovat výuku na dálku potřebám jednotlivců i skupiny tak, aby byla co nejefektivnější. Pokud si s některými potížemi učitel neví rady, vždy by mu mělo vedení školy poskytnout účinnou pomoc.
- D** Monitorovat je však potřeba i na úrovni **škola-učitel-třída**. Úkolem vedení školy je nejenom zajistit jednotná organizační pravidla, ale také řídit pedagogický proces jako takový. Je zřejmé a správné, že každý učitel volí trochu odlišné metody a formy v rámci vymezených hranic, **avšak vedení školy by mělo neustále monitorovat vzdělávací proces jako celek:** personálně-technické možnosti, počty žáků/studentů ve třídách/předmětech, které se nedaří dostatečným způsobem zapojit do výuky, zpětnou vazbu od učitelů v oblasti stanovených pravidel, zpětnou vazbu od rodičů, případné stížnosti. **Pokud se ve škole nastavená jednotná pravidla neosvědčí, je vhodné je revidovat a upravit.** Povinnost distančního způsobu vzdělávání je nová pro všechny a při dostatečné komunikaci zaměstnanci, žáci/studenti i rodiče případnou nutnost změn i v průběhu školního roku pochopí. Neboť všechny případné změny škola dělá proto, aby vzdělávání co nejvíce vyhovovalo daným okolnostem, potřebám konkrétních dětí/žáků/studentů a dobré spolupráci všech zúčastněných.

12. DŮLEŽITÉ ODKAZY

Základní odkazy	MŠMT, Principy a zásady úspěšného vzdělávání na dálku: https://t.ly/TZed MŠMT, Informace o mimořádných prostředcích na ICT: https://t.ly/r31f Porovnání videokonferenčních nástrojů a vzdělávacích aplikací, tabulka vytvořená dobrovolníky: https://t.ly/aOiv Pomoc s nastavením online výuky – dobrovolníci Česko.digital: https://www.ucimeonline.cz Pomoc s nastavením online výuky, projekt SYPO: https://t.ly/3ISR Vzdělávací videa a pořady České televize: https://www.ctedu.cz Webináře NPI ČR: https://t.ly/0bls 9 věcí, kterými by se online výuka měla lišit od běžné výuky ve třídě: https://t.ly/fcjA UPOL, Tipy na aplikace pro mobilní zařízení: https://t.ly/1bY9 Nabídka členů DigiKoalice: https://digikoalice.cz/online-education/ O2Chytrá škola, Učíme se na dálku: https://t.ly/2C9a
Formativní hodnocení	Webináře: NPI ČR, Formativní hodnocení žáků: https://t.ly/59Yf NPI ČR, Formativní hodnocení aneb dáme to na jedničku – P. Loňková: https://t.ly/XbEG Publikace a články: NPI ČR, Jak na formativní hodnocení: https://t.ly/ppft
Nástroje pro hodnocení a zpětnou vazbu	Webináře: NPI ČR, Písemky v Microsoft Forms: http://t.ly/BJ03 NPI ČR, Wizer.me I a II: http://t.ly/zowK a http://t.ly/9HV2 NPI ČR, Socrative: http://t.ly/vUx3 NPI ČR, Kahoot: http://t.ly/dCtI
ICT vybavení a komunikace	Webináře: NPI ČR, V. Maněna: Praktické tipy pro výběr vybavení k online výuce: http://t.ly/HKfq NPI ČR, Vybavení k online výuce I, II, III: https://t.ly/JfJD, https://t.ly/9w46, https://t.ly/cwMY Publikace a články: RVP.CZ, Platformy a systémy pro školní komunikaci a spolupráci: https://t.ly/keZE SYPO, Co si koupit do výuky: https://t.ly/dOAX SYPO, Bezdrátové náhlavní soupravy k online výuce: https://t.ly/nQoq

Podpora dětí se SVP a zapojení všech	<u>Webináře:</u> NP ČRI, Jak dnes může škola podpořit rodiče dětí se SVP?: https://t.ly/rygc NPI ČR, Jak dnes učit off-line žáky: http://t.ly/fdrk <u>Publikace a články:</u> ČOSIV, Podpora lidí s PAS v nejistých dobách: https://t.ly/Hz4m ČOSIV, Co můžeme udělat pro děti, které jsou off-line?: https://t.ly/aMZZ
Smíšená/hybridní výuka	<u>Publikace a články:</u> RVP.CZ, Hybridní modely vzdělávání pro podzim 2020: https://t.ly/knm3 RVP.CZ. Jak učit hybridně I: https://t.ly/qUCI RVP.CZ, 10 důvodů pro učit hybridně: https://t.ly/ovgg
MŠ	<u>Webináře:</u> NP ČRI, Podpora dětí s OMJ v MŠ distanční formou: https://t.ly/3DPK <u>Tipy:</u> ČT Edu pro předškolní děti: https://t.ly/z5va NÚKIB, E-kurz Vanda a Eva v online světě: https://t.ly/mwH2
ZŠ	<u>Webináře:</u> NP ČRI, Online výuka na 1. stupni ZŠ: https://t.ly/po0M Učíme Nanečisto, Učíme se online na 1. stupni ZŠ – Alena Machovská: http://t.ly/cGC9 Učíme Nanečisto, Jak na vzdálenou výuku na 2 stupni ZŠ – Štěpánka Baierlová: https://t.ly/posB Učíme Nanečisto, Tipy pro asynchronní výuku v přírodovědných předmětech na ZŠ – Daniel Pražák: http://t.ly/tqhT <u>Tipy:</u> Khanova škola: https://t.ly/hpik Otevřeno, Inspirace “informačními aktovkami”: https://t.ly/uPBx Codeweek, Aplikace pro domácí kódování: https://t.ly/WIVW NÚKIB, E-kurz Vanda a Eva v online světě: https://t.ly/mwH2 O2 Chytrá škola, JSNS, Animovaný seriál “V digitálním světě”: https://t.ly/btx8
SŠ	<u>Tipy:</u> Khanova škola: https://t.ly/hpik Otevřeno, Inspirace “informačními aktovkami”: https://t.ly/uPBx Codeweek, Aplikace pro domácí kódování: https://t.ly/WIVW